

Cele lekcji – wymagania ogólne

- pogłębienie rozumienia roli hierarchicznej struktury Kościoła.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- definiuje pojęcie hierarchii w Kościele;
- wyjaśnia pochodzenie hierarchicznej struktury Kościoła;
- omawia realizowane przez hierarchię misje: nauczania, uświęcania i rządzenia;
- charakteryzuje zakres odpowiedzialności biskupów, kapłanów i diakonów za Kościół;
- przedstawia racje świadczące o służebnej roli hierarchii w Kościele.

Wartości

- postawa szacunku dla osób pełniących urzędy w Kościele.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – praca z metaforą. Nauczyciel zapisuje na tablicy zdanie: „Pasterz pachnie swoimi owcami...” i wyjaśnia, że jego autorem jest papież Franciszek. Uczniowie proszeni są o interpretacje słów Ojca Świętego, m.in. kto jest ich adresatem, do czego jest to zachęta itp.

Podsumowanie: papież parokrotnie w ten sposób zwracał się do biskupów oraz prezbiterów. Piastowanie urzędów i funkcji w Kościele oznacza bliskość z ludem Bożym. To rodzaj trudnej służby, w której można zatracić kontakt ze światem prawdziwych ludzkich problemów i dylematów. Każdy człowiek przyjmujący

święcenia w Kościele: biskup, prezbiter czy diakon, powołany jest do coraz silniejszej relacji z drugim człowiekiem, aby prowadzić go na spotkanie z Chrystusem.

Rozwinięcie tematu

Metoda – metoda Västers. Nauczyciel wręcza uczniom skopiowany tekst Ewangelii (załącznik 1), który jest wspólnie odczytany, a następnie w ciszy analizowany i oznaczany przez uczniów wers po wersie. Wykorzystywane są następujące oznaczenia:

- znak zapytania (?) – werset trudny do zrozumienia, zaskakujący lub wymagający wyjaśnienia;
- wykrzyknik (!) – werset wyrażający coś ważnego dla świata i dla współczesnych ludzi;
- strzałka (→) – werset poruszający czytającego.

Należy zachęcić uczniów do spokojnej i autentycznej refleksji nad czytaną perykopą. Po skończonej analizie tekstu nauczyciel wraz z uczniami podejmuje próbę wyjaśnienia „znaków zapytania”. Następnie inicjuje dyskusję na temat kwestii istotnych dla współczesnego człowieka w kontekście piastowania władzy w Kościele. Na koniec omawiane są wersety, które poruszyły czytających. Nauczyciel może posiłkować się pytaniami pomocniczymi:

1. O co proszą synowie Zebedeusza?
2. Co można powiedzieć o prośbie Jakuba i Jana? Czy jest oczywista, bulwersująca, zaskakująca, niemoralna?
3. Jakie skutki pociąga za sobą prośba synów Zebedeusza?
4. Co nam współczesnym mówi reakcja Pana Jezusa na prośbę Apostołów?
5. Jakie zagrożenia czyhają na powołanych przez Jezusa do Jego wyłącznej służby?

Podsumowanie: posługa w Kościele Chrystusowym nie polega na czerpaniu profitów z pełnienia zaszczytnych funkcji. Przewodzenie i władza w Kościele powinny się wyraźnie różnić od znanych modeli rządzenia, w których dominuje egoizm, nepotyzm i przemoc. Przyłączenie się do Jezusa oznacza przede wszystkim włączenie się w Jego sposób życia, uczestniczenie w Jego losie odrzucenia: „Syn Człowieczy nie przyszedł, aby Mu służono, lecz żeby służyć i dać swoje życie na okup za wielu”. Ci, którzy chcą iść drogą Jezusa, muszą nauczyć się służby drugiemu człowiekowi, zwłaszcza jeśli Chrystus postawił ich jako pasterzy swego ludu mających uświęcać, nauczać i rządzić.

Metoda – rozmowa kierowana. Zagadnienie hierarchicznej struktury Kościoła powinno być dobrze znane uczniom z lekcji religii z lat ubiegłych, dlatego nauczyciel sprawdza zakres dotychczasowej wiedzy w rozmowie kierowanej. Pytania do rozmowy:

1. Kto tworzy hierarchię w Kościele?
2. Skąd wziął się pomysł na taką, a nie inną strukturę Kościoła?
3. Dlaczego w Kościele nie ma demokracji?
4. Co jest istotą hierarchicznej struktury Kościoła?
5. Jakie zadania stawia się hierarchii kościelnej?
6. Na czym polegają misje: uświęcania, nauczania, rządzenia w Kościele?
7. Czego należy oczekiwać od wiernych w relacji do hierarchii?

Alternatywnie można każde z powyższych pytań adresować do innej osoby w klasie. Wybór osoby odpowiadającej warto zostawić uczniom, np. osoba, która odpowiedziała już na jedno z pytań, wskazuje kolejną osobę do odpowiedzi. W przypadku gdy wypowiedź ucznia jest niepełna, dobrze jest poprosić całą klasę o dopowiedzenie, można także wykorzystać informacje z podręcznika lub homilię Benedykta XVI (materiał 1).

Podsumowanie: słowo hierarchia oznacza ‘święte pochodzenie’. Hierarchia jest ściśle związana ze strukturą sakramentalnej władzy w Kościele, uporządkowanej według trzech szczebli sakramentu święceń: episkopatu, prezbiteratu i diakonatu.

Władza w Kościele nie pochodzi od człowieka – jak to ma miejsce w ustrojach demokratycznych – lecz ma swe źródło w *sacrum*, w sakramencie; czyni z jednostki sługę Chrystusa i dopiero jako sługa Chrystusa może ona kierować, prowadzić przez Chrystusa i z Chrystusem. Ten, kto wkracza w święty sakrament kapłaństwa – czyli w „hierarchię” – nie jest autokratą, lecz wchodzi w nową więź posłuszeństwa Chrystusowi: jest z Nim związany we wspólnocie z innymi członkami sakramentu kapłaństwa. Hierarchia zakłada potrójną więź: przede wszystkim z Chrystusem i porządkiem, jaki Pan dał swemu Kościołowi, następnie z innymi pasterzami w jedynej wspólnocie Kościoła i więź z wiernymi powierzonymi jednostce w ustroju Kościoła.

Zakończenie

Wspólne odczytanie fragmentu kazania św. Augustyna (materiał 2).

Notatka

Początek hierarchicznej strukturze Kościoła dał Pan Jezus – Apostołom i ich następcom powierzył misję nauczania – głoszenia Dobrej Nowiny, uświęcania – sprawowania sakramentów i rządzenia w Jego imieniu i Jego mocą. Współcześnie zadania te spełnia w Kościele Kolegium Biskupów pod przewodnictwem papieża.

Korelacja z edukacją szkolną

- wiedza o społeczeństwie – Kościoły i związki wyznaniowe;
- język polski – analiza tekstu.

Inne możliwości realizacji

Metoda – praca z filmem. Nauczyciel rozpoczyna od przybliżenia uczniom postaci św. Atanazego z Aleksandrii – jednego z najważniejszych i najbardziej poważanych Ojców starożytnego Kościoła wschodniego i zachodniego wraz z Ambrożym, Janem Chryzostosem i Augustynem. Wśród wielu pism tego wybitnego teologa i oddanego biskupa znajdują się listy, które rzucają światło na życie wspólnot chrześcijańskich z IV wieku. W liście do Drakontiosa Atanazy próbuje przekonać mnicha do podjęcia posługi biskupiej. Uczniowie na podstawie materiału filmowego proszeni są o:

- wskazanie argumentów używanych przez Atanazego za przyjęciem posługi biskupiej przez Drakontiosa;
- wyjaśnienie roli hierarchii w Kościele pierwotnym oraz współczesnym;
- odnalezienie analogii oraz różnic w podejściu wiernych do hierarchii oraz życia monastycznego.

https://www.youtube.com/watch?v=_qaiPOgIoA0&list=PLFn1VIspN2INxz5WtklBxNX1sbFXrXvw&index=6 (dostęp: 13.05.2022).

Podsumowanie: Kościół jest wspólnotą, której głową jest Chrystus i to On ustanowił taką, a nie inną strukturę. Hierarchia w Kościele jest powołaniem do służby na wzór Chrystusa. Od czasów Ojców Kościoła poddaje się krytyce merkantylny stosunek do władzy i urzędów w Kościele, brak autentycznej relacji z Chrystusem i postawy służby Ludowi Bożemu. Życie zakonne – mnisze – nie może być traktowane jako ucieczka od świata i ludzi.